

Je třeba změnit paradigma

Medicína ve svých východiscích vesměs zůstává na filozofických předpokladech z konce 17. století a člověka stále vnímá jako „rozumný stroj“, což velice vyhovuje farmaceutickým firmám k vytváření zisků, pacientům odmítajícím pro své zdraví něco podniknout (dejte mi prášky a dejte mi pokoj!) a též pohodlnosti myšlení nás všech, pro které zavádění nových kategorií představuje komplikace. Biopsychosociální model je zatracován jako nevědecký eklekticismus bez pozitivistického zakotvení, aniž by tito kritici přiznali, že o skutečném chodu organismu vědí velmi málo.

To, co ovlivňuje náš zdravotní stav, je rozproštěno od prehistorických mitochondrií po solární aktivitu a je příliš mnoho vstupů a výstupů, než aby bylo možné říct, že tato v tabletě podaná jedna molekula působí vždy a jedině tyto změny, které budou vždy a jedině uniformně vnímány. Jen jako malý příklad: několik experimentů dokazuje, že analgetikum nepůsobí, pokud souběžně není podána informace o jeho očekávaném účinku, zatímco placebo doprovázené touto informací spolehlivě zabere. Je tu přesvědčivě doložená studie Weinberga a Newmarka o tom, že osmítýdenní provozování meditace SA-TA-NA-MA zlepšilo pro-

krvení frontálních laloků u pacientů kliniky paměti, ale jen u těch, kteří tomu věřili. U nevěřících Tomášů se nic takového neobjevilo.

Bude nutné přijmout skutečnost, že emoce nejsou žádní efemérní motýlci, ale somatické děje nastavující organismus do zcela odlišných stavů, protože exprese genu fos-C není už jen nějaká pomatená myšlenka, ale jasný biologický pokyn. Bude nutné akceptovat skutečnost, že člověk není jedna entita, ale ekosystém, jemuž po desetitisících letech prudce a zásadním způsobem změněny podmínky, a to jak systémem stravy, hygienickými podmínkami, tak především antibiotiky. Také půjde o to, zda nemocným s dosud neuznaným únavovým syndromem uvěříme, nebo vyvineme drahé metody na zjišťování množství a kvality jejich mitochondrií.

Nabízím pěkný příběh z posledních padesáti let. Existuje hezky kvetoucí rostlina, Galega officinalis, která byla součástí krmiva dobytka. Když jí bylo mnoho, chuťová kvalita kravského mléka byla hodnocena jako horší. V období „zelené medicíny“ se extrahovaly z rostlin účinné molekuly a z téhle vznikl lék metformin, podávaný diabetikům ke snížení inzulinorezistence. Teď se ale při-

šlo na to, že metformin (potažmo jeho mateřská rostlina) ve střevě příznivě ovlivňuje růst bakterie Akkermansia muciniphila. Ta se jmenuje, jak se jmenuje, protože hlen, který produkuje, zlepšuje bariérovou funkci střeva. Galega navíc podporuje růst dalších mikrobů produkujících posvátné SCFA – mastné kyseliny s krátkými řetězci.

Když už jsme u diabetu, zcela čerstvá práce švýcarských badatelů ukazuje, že Nobiletin získaný z citrónové kůry restartuje „vnitřní hodiny“ rozladěné našimi zlovyky, a tím optimalizuje sekreci inzulínu. Tohle vše bude nutné zabudovat do nových způsobů poznávání fyziologie a patofyziologie nad dosud celkem jednoduchou receptorovou teorií. Protože i s vedením vzruchů v CNS se to má jinak, než se předpokládalo, a myelin, považovaný jen za jakousi pochvu, se na dějích podílí velmi výrazně. Signál v mozku běží rychlostí 360 km/hod. Medicína by si měla přispívat, aby se mu víc přiblížila.

MUDr. Radkin Honzák, CSc.

Ústav všeobecného lékařství 1. LF UK

Albertov 7, 128 00 Praha

RadkinH@seznam.cz

TIRÁŽ

Medicína pro praxi

Redakční rada:

MUDr. Ján Dindoš, Mgr. Jana Heřmanová, prof. MUDr. Pavel Horák, CSc., MUDr. Mgr. Josef Kořenek, CSc., prof. MUDr. Milan Kvapil, CSc., prof. MUDr. Jan Lata, CSc., prof. MUDr. Milan Lukáš, CSc., MUDr. Jan Marušák, Ph.D., doc. MUDr. Marta Olejárová, CSc., MUDr. Michal Prokeš, MUDr. Jiří Rašovský, prof. MUDr. Romana Ryšavá, CSc., MUDr. Hana Šarapatková, Ph.D., Mgr. Lenka Šeflová, doc. MUDr. Alena Šmahelová, Ph.D., prof. MUDr. Michal Vrablík, Ph.D.

Vydavatel:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
IČ: 25553933

Adresa redakce:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
tel: 585 242 502, www.solen.cz

Redaktorka:

Mgr. Hana Kaprálová
kapralova@solen.cz
tel.: 777 557 411

Grafická úprava a sazba:

DTP SOLEN

Obchodní oddělení:

Mgr. Martin Jíša, jisa@solen.cz,
Charlese de Gaulla 3, 160 00 Praha 6
tel.: 734 567 855

Předplatné v ČR:

Cena předplatného tištěné verze na rok 2020 včetně supplement je 650 Kč.
Časopis můžete objednat: na www.solen.cz,
e-mailem: predplatne@solen.cz nebo
telefonem: 585 204 335
Cena elektronické verze předplatného je 488 Kč.
K zakoupení na www.alza.cz/media

ISSN 1803–5310 (on-line)

ISSN 1214–8687 (print)

Evidence MK ČR pod číslem 15337

Cit. index: Med. praxi

Časopis je excerptován

do Bibliographia Medica Českoslovac
a do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných
periodik vydávaných v ČR

Všechny publikované články procházejí recenzí.

Vydavatel nenese odpovědnost za údaje
a názory autorů jednotlivých článků či inzerátů.
Reprodukce obsahu je povolena pouze
s přímým souhlasem redakce.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátit
či stylisticky upravovat. Na otištění rukopisu
není právní nárok.

Ročník 17, 2020, číslo 1

(vychází 5 čísel ročně)